

Pete Györgyre emlékezve

Az Életünk fénykorában, 1985-ben kerültem Szombathelyre. De már egyetemista koromban is sokat hallottam e folyóiratról. Két személy, két jeles irodalomtörténész, Láng Gusztáv és Lőrinczy Huba okán elsősorban. Nekik már Budapesten, ELTE-s tanári és egyetemista körökben is híruk volt. (Sosem gondoltam akkor, hogy egyszer majd a kollégájuk lehetek.)

Pete György főszerkesztő úrral még évekig nem ismertük egymást személyesen, ám számomra az Életünk fellegvára a Belsikátorban már akkor, a nyolcvanas évek második felében felfoghatatlan magasságban honolt. Kétszer jártam a szerkesztőségben a nyolcvanas években. Először egy szociográfiámat vittem be közlésre Ambrus Lajosnak – amiről akkor még sejtethetően aligha lehetett szó, hiszen a rendszerváltás előtt voltunk még, az én szövegem pedig nagyapám szovjetunióbeli hadifogoly-élményeit dolgozta fel. Több folyóirat visszautasította már a közlését addigra, mire az Életünk közelébe kerültem. Másodszer pedig akkor jártam ama híres redakcióban – akkor immár sokakkal együtt –, amikor tucatszintű skandináv egyetemi vendégünk volt (tanárok és hallgatók egyaránt, öt országból), és vendégségbe vittük oda őket. Ez egészen biztosan a Páneurópai Piknik évében történt, azaz 1989-ben. A Nyugatról jövő – főleg értelmiségi! – vendégek gyanúsak voltak még akkor a hatalom számára, ám az Életünkben nyilvánvalóan otthonosan mozoghattak ők is, mi is, és ez elsősorban nyilván a főszerkesztő, illetve az általa megteremtett nyugodt légkör miatt lehetett így. Gyurác Ferenc fogadott bennünket készséggel a szerkesztőség nevében, s vele beszélgettünk talán egy órán át derűsen és optimistán, a tisztuló jövőbe vetett hittel. Előtte vagy éppenséggel utána, már nem emlékszem, de arra nagyon is, hogy a vasfüggöny romjait néztük meg nyugati vendégeinkkel Pornóapátnál, nyilván erre voltak a leginkább kíváncsiak – mi pedig, kiszabadulva kertrecekünkől, némi büszkeséggel mutattuk meg nekik egy letűnni készülő kor relikviáit.

Pete Gyuri aztán, évtized múlva kikerült az Életünk köreiből – az okokat én nem tudtam akkor sem, most sem –, viszont a mi személyes ismeretségünk tulajdonképpen ezektől az évektől datálódik. 2000 körül járhattunk, amikortól kezdve egyre többször futottunk össze s váltottunk szót egy-egy irodalmi rendezvényen. Mindig meglepődtem, hogy mennyire jól tájékozott a legkisebb, irodalmat érintő kérdésekben is, sőt, még az én igencsak szerény munkáimat is ismeri (melyek akkoriban még a szerénynél is szerényebbek voltak). Persze, mert miként a nagy szerkesztők (Osvát, Babits) és a nagy tanárok (Horváth János, Szerb Antal, Hankiss Elemér, Zsolnai József), ő is mindent elolvasott. És a „minden” itt azt jelenti, hogy tényleg mindent. Nem a sűrűjét, nem bizonyos témákat, hanem valóban mindent. Ráadásul ez a minden a fejében is megmaradt. Végtelen irigykedéssel hallgattam őt mindig, s szedegettem közelében a tudásmorzskákat.

Nem ismertem Őt jól, nem ismertem Őt közelről. Nekem már tulajdonképpen csak a legendája jutott. De nem is bánom ezt nagyon, mert ugyanakkor a legendája volt hozzám igazán közel. Egy olyan szerkesztőnek a legendája, aki képes volt Szombathelyen – a Vasfüggöny közelében! – egy országos érvényű és értékű, mondhatni elsődleges frissességű folyóiratot összeszervezni és hosszú évekig működtetni. Vagyis egy olyan szerkesztő arcéle rajzolódik ki előttem ma is, ha Rá gondolok, aki mert kockáztatni, mert különbözni, mert nem félni, mert rajongani: szerzőkért, mondatokért, szavakért, betűkért. Ennél többet pedig, emitt az ég alatt, aligha tehetünk.

Pósfai János újságíróval és Dala József kulturális „mindenessel” Weöres Sándor és Károlyi Amy kertjében (Vasi Szemle, 2011. 5-6. szám)